

Rapport

Diarienummer
290-2016

TRYGGGHETENS HUS

JÄMTLANDS LÄN

Slutrapport – Trygghetens Hus

Samverkan från vardag till kris med medborgarna i fokus

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Omslagsbild

Flygbild över området där Trygghetens Hus ligger. Foto: Polisen.

Utgiven av

Länsstyrelsen Jämtlands län
Januari 2016

Ansvarig

Gunilla Ågren

Tryck

Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2016

Löpnummer

2015:29

Diarienummer

290-2016

Publikationen kan laddas ner från Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/jamtland

Sammanfattning

PROJEKTNAMN Trygghetens Hus Jämtland
PROJEKTLEDARE Gunilla Ågren
PROJEKTPERIOD 2011-08-01 – 2014-12-31

Samverkan är ett återkommande begrepp inom myndighetsvärlden och i synnerhet inom ramen för hantering av samhällsstörningar. Inom de så kallade blåljusmyndigheterna, polisen, räddningstjänsten, ambulans, är samverkan på skadeplats väldigt vanlig och har över tid utvecklats till en väl fungerande process över hela riket.

När Trygghetens Hus startades i Östersund 2009 och blåljusmyndigheterna men även andra myndigheter och organisationer flyttade samman startade en process för samverkan och ledning på ett djupare plan än tidigare. Från första början kallades huset för Certus men när projektet ansökte om att skydda detta namn så blev det avslag. Då döptes huset om till Trygghetens Hus och kallas så fortsättningsvis i denna rapport.

Genom att myndigheter och organisationer fick lära sig mer om varandras organisationer, arbetssätt, resurser och vilka lagar som styr så blev ledning och samverkan än mer effektivt. Detta gäller inte bara aktörerna på Trygghetens Hus utan det gäller hela länet som under projektiden utvecklat sin samverkan genom denna modell.

Även över gränsen mellan Nor-, Sör Tröndelag och Jämtland har samverkan utvecklats genom samma modell med gemensamma utbildningar för polis och räddningstjänst där de lärt sig mer om varandras organisationer, resurser, arbetssätt och vilka lagar som styr. På detta sätt har gränsräddningsinsatser också blivit mer effektiva och kunskapen om varandras organisationer har gett en större trygghet i varje organisations arbete. Samverkan i Trygghetens Hus, i länet och över gränsen präglas av prestigelöshet med fullt fokus på medborgarnyttan.

Genom att myndigheter och organisationer sitter i samma hus och har gemensamma lokaler, gemensamma utbildningar och övningar möjliggör det spontana kontakter och informationsutbyten och aktörerna får en samlad lägesbild vid en samhällsstörning som inte var möjligt på samma sätt innan Trygghetens Hus. Detta har underlättat för hur de få resurser som finns i länet ska prioriteras mer effektivt vid en samhällsstörning och gjort att de som bor, vistas eller verkar i Jämtlands län får en ökad trygghet och säkerhet.

Trygghetens Hus vision "Samverkan från vardag till kris med medborgaren i fokus" är en stabil grund att stå på vid samverkan. Att sätta medborgaren i fokus ger en tydlig bild vem aktörerna arbetar för. De rutiner och strukturer som arbetats fram i projektet används nu i vardagen och är inarbetade, vilket bidrar till trygghet och ökar förutsättningarna för att samverkan ska fungera vid en samhällsstörning.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte	6
Mål	6
Omfattning och avgränsningar.....	6
Definitioner och förkortningar.....	6
Organisation	7
Resultat och presentation av projektets genomförande.....	8
Aktiviteter.....	10
Erfarenheter och slutsatser.....	14
Referensgruppens och styrgruppens kommentarer.....	16
Reflektioner och slutsatser	20
Rekommendationer	21

Inledning

Bakgrund

Bakgrunden till varför Trygghetens Hus blev verkligt är en olycka i Kälarne i Bräcke kommun 1997. Ett tåg lastat med en rad farliga kemikaliska ämnen spårade ur och cirka 1 000 människor fick evakueras. Både polisen och räddningstjänsten byggde upp sina egna staber vid olycksområdet men flyttade snart samman eftersom de såg hur mycket enklare samverkan blev när de satt tillsammans. De märkte hur mycket gemensamt de hade i sitt stabsarbete och tyckte att arbetet blev mer effektivt när de satt tillsammans i samma lokal.

Under denna händelse föddes drömmen om ett Trygghetens Hus där samhällets krisaktörer i länet skulle kunna sitta tillsammans under samma tak.

Hösten 2004 började företrädare för några olika samhällsfunktioner att diskutera möjligheter för en samlokalisering i Östersund. Initiativet kom från polisen och handlade först om samverkansmöjligheter mellan blåljusfunktioner som polis, räddningstjänst, SOS Alarm och ambulans. Efterhand tillkom fler aktörer i denna samlokalisering såsom Åklagarmyndigheten, 1177/Vårdguiden, Tullverket, Kriminalvården, Svenska Kyrkan och Länsstyrelsen. Länsstyrelsen sökte pengar hos KBM för att tillsätta en projektledare till Certus-projektet som startade 2005 för att hålla samman arbetet med att förverkliga Trygghetens Hus.

Dåvarande Räddningsverket bidrog med kompetens och teknik till de ledningsrum som finns i huset men även till utveckling av ledningsrum runt om i länet hos kommuner, Region Jämtland/Härjedalen och Länsstyrelsen. Räddningsverket stöttade projektet på ett väldigt bra sätt och var en trygg samarbetspartner för organisationerna i Jämtlands län under uppbyggnaden av Trygghetens Hus.

Efter 2009 har MSB som finansierat de projektledare som lett utvecklingsarbetet för Trygghetens Hus fram till 31 december 2014.

Fram till 2006 hade länet bra tillgång till statliga resurser vid räddningsinsatser i form av stöd från försvarsmakten. Här fanns tidigare tre regementen med bland annat tillgång till personal, utrustning och helikopter. I och med försvarsnedläggningarna är det nu långt till motsvarande resurser. Närmsta förband finns numer i Uppsala och Boden cirka 50 respektive 60 mil från Östersund.

Konsekvenserna av detta är att det tar avsevärt längre tid att få tillgång till extra stöd vid olika samhällsstörningar. Dock ska tilläggas att Hemvärnet och Fältjägargruppen finns kvar i länet och är väldigt viktiga och uppskattade resurser för samverkan i Jämtlands län.

I maj 2009 flyttade polisen in som första aktör i Trygghetens Hus och vid årsskiftet 2009/2010 förverkligades Certusprojektet när övriga aktörer såsom Region Jämtland/Härjedalen i form av ambulanssjukvården och 1177/Vårdguiden, SOS Alarm, Åklagarmyndigheten, Tullverket, Svenska Kyrkan, Kriminalvården och Räddningstjänsten Jämtland hade flyttat in i de gemensamma lokalerna.

De olika organisationernas lokaler är uppbyggda kring en gemensam ledningsanläggning. Ledningslokalerna utnyttjas även av Länsstyrelsen i de fall situationer uppstår där Länsstyrelsens geografiska samordningsansvar påkallas. Anläggningen är unik i Sverige och Europa och har förbättrat samverkan mellan länets och våra grannar i Norges krisberedskapsorganisationer avsevärt. Trygghetens Hus har prövats både i samband med en stor regional övning 2010 och vid flertalet andra samhällsstörningar sedan starten 2009 och det vidareutvecklas allt eftersom.

Med projektet Trygghetens Hus har ledningssystem, beslutsstöd och samverkan i Trygghetens Hus, i länet och över gränsen mot våra grannar i Norge vidareutvecklats.

Syfte

Syftet med projektet var att Trygghetens Hus ska kunna användas som ett bakre stöd vid stora samhällsstörningar framför allt regionalt men även kunna stödja angränsande län och övriga Sverige vid behov.

Mål

Målet för projektet var att när projektet är genomfört ska både små och större samhällsstörningar, av vilken typ de än kan vara, kunna samordnas från Trygghetens Hus. Där ska också en lägesbild kunna sammanställas och distribueras till myndigheter och organisationer som behöver detta för sitt arbete.

Omfattning och avgränsningar

I projektet ingick inte åtgärder på mottagarens sida

Definitioner och förkortningar

I rapporten finns en del förkortningar och de som nämns är följande:

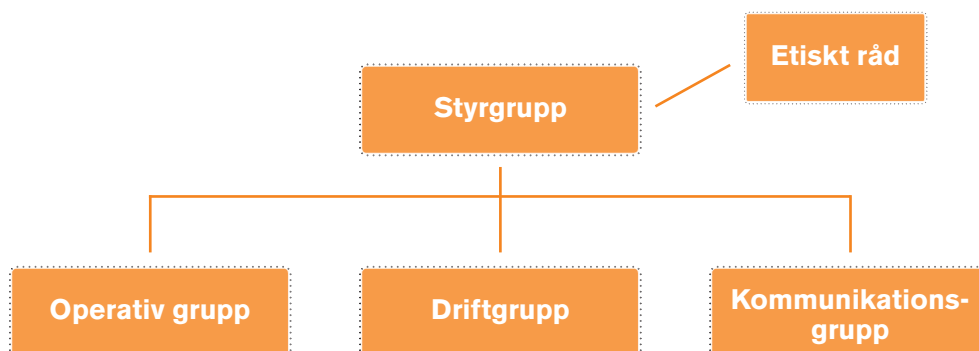
VB	Vakthavande befäl hos polisen
IB	Inre befäl hos räddningstjänsten
TIB	Tjänsteman i beredskap och finns både hos Region Jämtland/Härjedalen och Länsstyrelsen
KBM	Krisberedskapsmyndigheten
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
RSK	Regional Samverkanskurs
GSU	Gränslös Samverkanskurs mellan norska och svenska organisationer
WIS	Webbaserat Informationssystem
RPL	Regional Produktionsledare, SOS Alarm
RCR-centre	Risk and Crisis Research Centre på Mittuniversitetet
PRIVAD	Program for Risk and Vulnerability Analysis Development på Lunds universitet

Organisation

Organisationen i projektet Trygghetens Hus har bestått av en styrgrupp där deltagare från Mittuniversitetet/Risk and Crisis Research Center (RCR-centre), Räddningstjänsten Jämtland, Region Jämtland/Härjedalen i form av beredskapschef, 1177/Vårdguiden och ambulansen, SOS Alarm, Polismyndigheten i Jämtland deltagit. Ordförande för denna grupp har varit Försvarsdirektören vid Länsstyrelsen i Jämtlands län.

Projektet har även varit involverat i flera grupperingar i Trygghetens Hus så som Styrgruppen Trygghetens Hus, Operativa gruppen, Driftgruppen, Kommunikationsgruppen och Etiska rådet. Dessa grupper består av deltagare från de organisationer som finns i huset och som arbetar med en rad olika frågor med samverkan i fokus i Trygghetens Hus och i länet.

Trygghetens Hus organisation

Styrgruppen består av chefer från alla myndigheter och organisationer i Trygghetens Hus plus Försvarsmakten/Fältjägargruppen och i denna grupp tas beslut om allt som rör hur samverkan ska ske i huset. Ordförandeskapet roterar bland deltagarna.

Etiska rådet. I Trygghetens Hus finns ett etiskt råd som representeras av alla aktörer i huset. I detta forum pågår ett arbete och en reflektion omkring gemensamma värdegrundsfrågor och etiska förhållningssätt. Det etiska rådet finns som en resurs i utbildnings- och fortbildningssammanshang och anordnar även egna tematiska utbildningsdagar där alla parter inbjuds att delta. Det etiska rådet har även en rådgivande funktion när det gäller olika etiska frågeställningar som kan framträda i de olika organisationerna i Trygghetens Hus. Syftet med rådet är att arbetet som bedrivs ska på ett långsiktigt sätt främja och stärka gemenskapen och samarbetet mellan de olika parterna i Trygghetens Hus. Rådet leds av prästen för Trygghetens Hus.

Operativa gruppen består av operativa chefer från Räddningstjänsten Jämtland, Polisen, SOS Alarm, Ambulansen och 1177/Vårdguiden. I denna grupp hanteras den operativa samverkan både inom och utanför Trygghetens Hus. Gruppen leds av räddningstjänsten.

Driftgruppen består av deltagare från de flesta myndigheter och organisationer i huset. I denna grupp hanteras allt som rör driften av Trygghetens Hus som till exempel städavtal, utbyggnationer, reservdrift och olika avtal. Gruppen leds av polisen.

Kommunikationsgruppen består av informatörer och kommunikatörer från olika myndigheter och organisationer. I denna grupp arbetas det med att kommunikationen med media och press skall ske samordnat i länet vid en samhällsstörning men även med intern kommunikation. Gruppen leds av Länsstyrelsen.

Resultat och presentation av projektets genomförande

När aktörerna flyttade samman i Trygghetens Hus trodde de flesta aktörer att de visste allt om varandras organisationer. Men det visade sig att så var inte fallet. För att motverka detta arrangerade projektet utbildningar för de olika aktörerna i huset men även i länet där de fick lära sig mer om varandras organisationer, resurser, arbetssätt och lagar som styr. Detta är grunden för att kunna samverka så effektivt som möjligt.

För att kunna tillgodogöra sig den kunskap som de olika myndigheterna och organisationerna fått behöver det övas. Det har varit några övningar under projekttiden men det kunde gärna ha fått vara fler. Till exempel de samverkansmöten som sker varje måndag klockan 13.00 i länet ses som en övning inför en samhällsstörning. Länsstyrelsens TiB leder mötet och den agenda som används har gemensamt tagits fram av krisaktörerna i länet.

Denna agenda har sedan använts vid de Regionala Samverkanskurser som projektet arrangerat 2011–2013. På så sätt har de som är med varje vecka på samverkansmötet lärt sig denna agenda och de olika frågeställningarna och är väl förberedda när det blir en samhällsstörning då samma agenda används. Protokoll från dessa möten läggs in i WIS.

Varje morgon klockan 9.00 träffas VB från polisen, IB från Räddningstjänsten och RPL från SOS Alarm i lilla ledningsrummet för att få en samlad lägesbild om dygnet som varit och dygnet som kommer. Även detta möte ses som en övning då det vid en olycka gör att det är lättare att träffas i lilla ledningsrummet och få en samlad lägesbild för vad som inträffat och vilka resurser som ska prioriteras. Nätverkandet är oerhört viktigt och det blir lättare att samverka när man känner varandra och har kunskap om varandras organisationer. Protokoll från dessa möten läggs in i WIS.

Limited
NEW AIR
Series

BB4B
Altitude

610060

Aktiviteter

Utbildning och övningar

Medarbetardagar Trygghetens Hus (årligen)	Alla medarbetare i Trygghetens Hus har fått lära sig mer om varandras organisationer, arbetssätt, resurser och vilka lagar som styr. Denna utbildning sker årligen för nyanställda. Det handlar till stor del om att bygga relationer som i sin tur skapar förtroende för och tillit till varandra. Det är en förutsättning för att kunna samverka effektivt.
RSK	Regional Samverkanskurs för kommunerna, Region Jämtland/Härjedalen, Räddningstjänsten Jämtland och Åre, Polisen, SOS Alarm, Försvarmakten och Länsstyrelsen där de lär sig mer om varandras organisationer, arbetssätt, resurser och lagar som styr. Dessutom har det varit övningar både mindre och en större. Deltagarna får även lära sig mer om den goda samverkans med media som utvecklats under åren. Det arrangeras även fortlöpande uppföljningsdagar för att upprätthålla nätverken som skapats vid de olika utbildningarna som genomförts i länet.
RSK för förtroendevalda och chefstjänstemän	Förkortad Regional Samverkanskurs där förtroendevalda och chefstjänstemän i länet får mer kunskap om länets krisberedskap och de olika krisaktörerna. En dag per år.
Gränslös samverkans utbildning	Gränslös samverkansutbildning mellan svensk och norsk polis och räddningstjänst. De fick lära sig mer om varandras organisationer, arbetssätt, resurser och lagar som styr. Detta var en pilotutbildning 2014 och kommer att följas upp under 2015/2016 där även ambulans och larmcentraler ska gå samma utbildning inför en gränsräddningsövning för dessa aktörer 2016.
WIS utbildning	Projektet har arrangerat ett flertal WIS-utbildningar för länets krisaktörer under projektetiden.
Smartboard och SmartBridgit	Projektet har även arrangerat inspirationspass och Train the trainer utbildning i att använda tekniken i Smartboards och SmartBridgit för länets krisaktörer.
Försvars-högskolans "Högre kurs steg 1, Samhällets krisberedskap	Projektet arrangerade två dagar av Försvarshögskolans 15 dagar långa kurs <i>Samhällets krisberedskap</i> då eleverna, från krisorganisationer i hela Sverige, lär sig mer om lokal och regional ledning i Trygghetens Hus och i Jämtland. Detta sker två gånger per år sedan 2013.
Utbildningsdagar media	Projektet arrangerade utbildningar för Trygghetens Hus aktörerna och media i Jämtland där de får lära sig mer om varandras organisationer, arbetssätt, resurser och vilka lagar som styr. Detta sker årligen.
Övningar	Projektet har deltagit i en gränsräddningsövning 2012 mellan norsk och svensk polis, räddningstjänst och ambulans.
Observatörsresa till Australien	Projektet deltog på en observatörsresa till Australien som MSB genomförde våren 2012. Där observerades hur krisberedskapsmyndigheter och organisationer hade arbetat med de stora översvämningarna i Queensland 2010 och 2011. Denna resa pågick i 14 dagar och projektet deltog med fyra personer från Länsstyrelsen, räddningstjänsten och RCR-centre.
Sambandstest	Projektet har testat SmartBridgit och videokonferensutrustningen med kommuner och Region Jämtland/Härjedalen under hösten 2014 vid ett flertal tillfällen.
Gränsräddnings-övning	Projektet deltog som observatör vid en gränsräddningsövning, tabletopövning, i Halden november 2014.

Projektets deltagande i andra projekt

Projekt Samverkan och Ledning	Trygghetens Hus projektet blev inbjudet att delta i delprojekt 2 Gemensamma grunder för arbetet i stab/ledningsstödsfunktion. Detta projekt genomfördes från 2012–2014. Syftet med detta projekt var att ta fram gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar. Här ville MSB ta tillvara på det som utvecklats i Trygghetens Hus och i Jämtland.
Projekt Regional Samverkan och Inriktning Länsstyrelsens samordningsansvar » ett koncept för samordning och inriktning vid stora olyckor och kriser	Projektet har deltagit i denna process i Jämtlands län som pågick från 2013–2014.
Sjöräddnings-sällskapet till Storsjön	Under hösten 2014 startade projektet en styrgrupp med frivilliga för att få SSRS att etablera sig i Storsjön. Intresset är stort från både SSRS och från många frivilliga runt Storsjön. Denna process fortsätter 2015.

Marknadsföra Trygghetens Hus

MSB's Mötesplats Samhälls-säkerhet, Kistamässan	Projektet har marknadsfört och haft monter på denna mäsas tillsammans med Risk and Crisis Research centre/Mittuniversitetet vid två tillfällen 2011 och 2013.
Åre Risk Event	Risk and Crisis Research Centre har anordnat denna konferens vid tre tillfällen och projektet har deltagit och marknadsfört Trygghetens Hus med monter under 2012 och 2013.
Logga	Projektet har arbetat fram en Trygghetens Hus logga tillsammans med aktörerna i huset.
Informations-folder	Projektet har tagit fram, i samarbete med aktörerna i huset, och tryckt upp en informationsfolder om Trygghetens Hus.
Varumärkes-skydda Trygghetens Hus	Projektet har varumärkesskyddat namnen Trygghetens Hus och Centre of Citizen Safety.
Grafisk profil	Projektet har tagit fram en grafisk profil för Trygghetens Hus tillsammans med kommunikatörerna hos polisen och räddningstjänsten.
Praktikanter från Risk och krishanterings-programmet på Mittuniversitetet	Projektet har tagit emot flera praktikanter från Mittuniversitetets Risk och krishanteringsprogram på deras 10 veckor långa praktik. Genom denna praktik har studenterna fått en unik inblick i flera av de krishanteringsorganisationer som bor under samma tak.
Föreläsningar	Projektet har föreläst om Trygghetens Hus och samverkan i Jämtlands län runt om i Sverige hos bland annat länsstyrelser, SOS Alarm, Folk och Försvar, Mittuniversitetet och hos olika kommuner.
Studiebesök	Projektet har arrangerat flertalet studiebesök i Trygghetens Hus varje år från olika aktörer i Sverige, Norge, Italien och Australien. Aktörer som besökt Trygghetens Hus är ministrar, riksdagspolitiker och lokala politiker från olika block, landshövdingar, MSB, kommuner, räddningstjänster, polismyndigheter, landsting, Försvarsmakten, Mittuniversitetet, Linköpings universitet, PRIVAD och många fler.

Deltagande i andra nätverk

Krishanteringsråd i Jämtlands län Jämtlands läns krishanteringsråd <i>För att stärka den regionala förmågan att hantera en kris finns ett krishanteringsråd som består av representanter för en rad företag, myndigheter och kommuner. Syftet med rådet är att hitta gemensamma strategier både för att synliggöra vilka risker som finns inom länet och hur de påverkar verksamheten för respektive organisation.</i> <i>I krishanteringsrådet diskuteras också hur länet ska kunna vara förberett på olika typer av kriser och hur de ska hanteras.</i> <i>Länsstyrelsen är sammankallande för rådet.</i>	Projektet har deltagit i Krishanteringsrådsmöten som arrangeras cirka 4 gånger per år.
Gränsräddningsrådet Mitt Skandinavien <i>Gränsräddningsrådet Mitt-Skandinavien är ett samarbetsavtal mellan Länsstyrelsen i Jämtlands län, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag och Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.</i> » Rådets övergripande uppgift skulle vara att arbeta för ett bättre utnyttjande av personal- och materielresurser i gränsområdet » Rådets arbete skulle vara av övergripande karaktär och därför arbeta med grupper som skall utreda och behandla de problemställningar som tas upp. » Rådet ska ta initiativ till lokalt samarbete, utbildning, ömsesidiga besök och lokala övningar. » Rådet ska genomföra erfarenhetsutbyte efter större olyckor och räddningsaktioner med tanke på att förbättra gränssamarbetet.	Projektet har deltagit i Gränsräddningsrådet på dess årliga möte men även arrangerat utbildningar på uppdrag av detta råd.
Styrgruppen Trygghetens Hus förvaltning	Projektet har deltagit på dessa möten, cirka åtta gånger per år, och även arrangerat olika aktiviteter som styrgruppen fattat beslut om.
Operativa gruppen	Projektet har varit sammankallande och dokumenterat dessa möten cirka sex gånger per år.
Driftgruppen	Projektet har varit sammankallande och dokumenterat dessa möten cirka sex gånger per år.
Etiska rådet	Projektet har varit sammankallande och dokumenterat dessa möten cirka fyra gånger per år.

Erfarenheter och slutsatser

Erfarenhet

Kunskapsnivån om varandras roller och ansvar behöver vidmakthållas och strukturen för att systematiskt dela information behöver fortsatt utvecklas. Förståelse för varandras arbeten och behoven av att dela relevant information vid rätt tillfälle utgör grunden för en väl utvecklad samverkan.

Ledord för att lyckas med samverkan har i projektet varit kunskap, förtroende och prestigelöshet.

Projektet har haft en bra samverkan med alla organisationer i Trygghetens Hus men även i länet i övrigt. Det finns eldsjälar i alla organisationer i Jämtlands län som brinner för samverkan med medborgaren i fokus. Utan dessa eldsjälar skulle det ha varit mycket svårt att få till den prestigelösa samverkan som i dag finns i länet. Nästa steg är att bygga in denna samverkan i alla organisationer så den inte blir personberoende utan funktionsberoende. Det är viktigt att alla organisationer tillsammans arbetar fram strukturer och rutiner där vi tar tillvara på den kunskap och kompetens om samverkan som finns i dag och vidareutvecklar den in i framtiden. På så sätt kommer länet att behålla den goda samverkan som började med uppbyggnaden av Trygghetens Hus.

Utbildning och övning

En slutsats som projektet drar är vikten av utbildning om varandras organisationer, arbetssätt, resurser och vilka lagar som styr. Denna kunskap är en mycket viktig grund för att utveckla samverkan. Specifik utbildning kring till exempel sekretess och samverkan är viktigt för att den enskilda medarbetaren ska förstå sin roll samt veta vad hen kan och får göra vid olika händelser.

När projektet var i uppstartfasen var den allmänna meningen att det endast var cheferna i de olika organisationerna som samverkade. För att medarbetarna skulle förstå sin roll och vikten av det de gjorde i den samlade samverkan i Trygghetens Hus med medborgarna i fokus arrangerade projektet medarbetardagar för de som arbetar i Trygghetens Hus. Här fick de lära sig mer om varandras organisationer, arbetssätt, resurser och vilka lagar som styr deras arbete.

Projektet har även arrangerat regionala samverkanskurser för krisorganisationer i länet där alla organisationer fått lära sig mer om varandra och hur krisberedskapsarbetet fungerar i länet. Dessutom övas den agenda som krisorganisationerna gemensamt tagit fram vid de samverkansmöten som sker varje måndag. Här får TiB på Länsstyrelsen möjlighet att träna sin roll som ordförande vid samverkanskonferenser vid olika samhällsstörningar. Detta har gjort att vid en samhällsstörning har alla organisationer kännedom om vad som ska förberedas och vilka frågor som ska redogöras för vid en samverkanskonferens.

Projektet har arrangerat utbildningar för förtroendevalda och högre chefstjänstemän inom kommuner och Region Jämtland/Härjedalen där de fått lära sig mer om den krisberedskap som finns i länet och hur länets krisaktörer

arbetar vid en samhällsstörning. Detta har gjort att de förtroendevalda och chefstjänstemännen fått en större kunskap om krisberedskapsarbetet i länet.

När utbildningen i länet kommit igång insåg krisaktörerna att vi behöver samverka med fler än de som finns i länet. Vid ett Gränsräddningsrådsmöte delegerades uppgiften till projektet att arrangera en pilotutbildning, gränslös samverkansutbildning, med norska och svenska poliser och räddningstjänst.

Även vid denna utbildning användes samma koncept som tidigare, lära sig mer om varandras organisationer, arbetssätt, resurser och vilka lagar som styr. Det blev ett bra resultat som gjort att aktörerna har större förståelse för varandra och det blir enklare att samverka vid en samhällsstörning.

Deltagande i andra projekt

Projektet blev inbjudet att delta i MSB stora projekt Samverkan och Ledning för att de var intresserade av att dra lärdommar om vad som gjorts i Jämtlands län. Detta gjorde att även Trygghetens Hus projektet kunde lära sig mer om hur andra gjort och ta med sig detta i det egna utvecklingsarbetet.

Projektet har även deltagit i projektet Regional Samverkan och Inriktning. Det var en nödvändig och intressant process där alla krisorganisationer tillsammans tog fram en Överenskommelse om samverkan för krishantering i Jämtlands län.

Marknadsföring av Trygghetens Hus

Genom att projektet har deltagit på flera mässor och konferenser så har allt fler fått upp ögonen för Trygghetens Hus och den unika samverkan som finns där. Det har även gjort att det kommit in flera förfrågningar om att få göra studiebesök i Trygghetens Hus.

Den informationsfolder som projektet tagit fram är ett bra komplement när olika aktörer är ute och föreläser om Trygghetens Hus och kan dela ut den till deltagarna.

Vad gäller de många studiebesök som kommer till Trygghetens Hus varje år så vill organisationerna i huset sprida vikten av samverkan med medborgaren i fokus. Det budskap som aktörerna i huset vill sprida är att all samverkan är bra samverkan. Man får utgå från sina egna förutsättningar och bygga vidare på det.

Det som har gjorts här i Jämtland kanske inte går att kopiera rakt över till något annat då länen ser olika ut. Men har man en prestigelös samverkan med fokus på medborgaren så kan det inte gå fel.

Den samverkan som finns mellan Mittuniversitetet/RCR Centre och aktörerna i Trygghetens Hus har varit väldigt givande. Samverkan med universitetet har bidragit med nya perspektiv i utvecklingsarbetet och även till projektet i stort.

Deltagande i andra nätverk

Genom att projektet deltagit i många nätverk och mötesforum har det fått en grundlig och unik möjlighet att sätta sig in i hur de olika krisaktörerna i länet fungerar och fått se samverkan växa fram från grunden.

Nätverken är en viktig del i krisberedskapsarbetet och efter den överenskommelse som togs fram i projektet Regional Samverkan och Inriktning kommer detta arbete att bli än mer framgångsrikt. Med den struktur som togs fram i denna överenskommelse så kommer samverkan i länet att fortsätta utvecklas men på ett nytt sätt.

Referensgruppens och styrgruppens kommentarer

ERNA DANIELSSON, UNIVERSITETLEKTOR/DOCENT PÅ MITTUNIVERSITETET, RCR CENTRE

"Projektet har haft ett övergripande ansvar för att Trygghetens Hus ska fungera på olika plan. Projektet har också haft en balanserande funktion för de olika organisationerna i Trygghetens Hus liksom i hela Jämtland.

Det är av största vikt att det finns en oberoende funktion som driver dessa utvecklingsfrågor och vidareutvecklar samverkan i länet.

Projektet har arbetat bra med att förankra Trygghetens Hus i samhället, samt att engagera andra till att bidra till Trygghetens Hus utveckling. Projektet har på olika sätt samverkat med Mittuniversitetet till ömsesidig nytta, till exempel deltagit i forskningsprojekt, i undervisning, som deltagare på konferenser och seminarier och som mottagare av praktikstudenter."

LARS NYMAN, RÄDDNINGSCHEF, RÄDDNINGSTJÄNSTEN JÄMTLAND

"Projektet har varit drivande i utvecklingsfrågor och samverkan i Trygghetens Hus på ett oerhört framgångsrikt sätt. Projektet har självständigt fört fram idéer till ny arbetsmetodik som har resulterat i att samverkan fungerar oerhört väl i Trygghetens Hus. De olika arbetsgrupper som har införts med stöd av projektet har också ett väl utbyggt samarbete, typ media samverkan, driftgrupp och operativa gruppen med mera. Projektet har varit sammankallande, drivande och ansvarig för uppföljning på ett bra sätt. Jämtlands Räddningstjänstförbund anser att projektet har väl uppfyllt våra förväntningar.

Utifrån de förutsättningar som funnits anser räddningstjänsten att projektet har utvecklat formerna för samverkan optimalt och har därför inget konkret att peka på som kunnat göras bättre."

CALLIS BLOM, RÄDDNINGSCHEF, RÄDDNINGSTJÄNSTEN ÅRE

"Projektet har på ett fördömligt sätt lyft konceptet Trygghetens Hus. Trygghetens Hus har lyfts fram på flera håll i Sverige som ett gott exempel på samverkan. Den metod/koncept som arbetats fram för samverkan i Jämtlands län kommer att vara en framgångsfaktor när vi står inför nya stormar och större olyckor. Men, polisens omorganisation gör att konceptet spricker och det är osäkert hur det då blir med den fina samverkan vi har i länet. Det känns riktigt olustigt att rasera ett sådant framgångsrikt koncept."

JENS LINDGREN, SÄKERHETSSAMORDNARE, BRÄCKE KOMMUN

"Projektet har fungerat bra med samordningen mot kommunerna framför allt med Rakel, Smartboard, media med mera."

**TOM SETTERWALL, RÄDDNINGSCHEF, SYDÖSTRA SKÅNES
RÄDDNINGSTJÄNSTFÖRBUND**

"Trygghetens Hus har för mig lyckats med det som alla pratar om, men väldigt få lyckats med i Sverige. De har verkligen med stort engagemang och övertygelse skapat en arena för samverkan/samproduktion!"

Genom att finnas i samma byggnad som dessutom är anpassad för gemensamt arbete före, under, och efter en önskad händelse, ger detta fantastiskt goda förutsättningar för en mycket bra hantering av de olyckor och kriser Jämtland kan ställas inför. Det som i mitt tycke saknas är en tydligare etablering av kommunal närvaro och krisledning.

Ska vi kunna sikta mot en nollvision för alla olyckor i samhället krävs ett helt annat synsätt från departement och statliga verk i syfte att tillsammans med Sveriges 290 kommuner möjliggöra ett rikstäckande nät av "Trygghetshus".

**PER-ÅKE MÅRTENSSON, SENIOR ADVISOR OCH KURSKOORDINATOR VID IHT,
FÖRSVARSHÖGSKOLAN**

Trygghetens Hus – "A role model for regional societal security in Sweden"

"Många har frågat mig om varför Försvarshögskolan och Institutet för Högre Totalförsvarsutbildning varje år besöker Trygghetens Hus i Östersund i Jämtland med Högre kursen steg 1 i samhällets krisberedskap med 40 deltagare vid varje tillfälle inklusive åtta deltagare per kurs från Försvarsmakten och med en bredd och djup representativt för Sveriges krisberedskap på samtliga nivåer och helhet.

Trygghetens Hus är ingen fastighet eller en hierarkisk och organisatorisk lösning; Det är en effektiv mötesplats för samverkansprocesser i vardag, vid olyckor och kris samt vid höjd beredskap där situationens krav är utgångspunkten för gemensam planering, respons och uppföljning samt lärande. Aktörerna i Region Jämtland/Härjedalen representerar och har ett tydligt verksamhets- och kundperspektiv och kan stå som garant för namnet Trygghetens Hus.

Vilka framgångsfaktorer har utvecklat Trygghetens Hus; Min bild är att ledarskapet har möjliggjort utvecklingen av mötesplatsen. Starka ledare och "eldsjälar" som har drivit utvecklingen av Trygghetens Hus framåt och successivt utökat den regionala samhälls-representationen.

En tydlig vision samt drivande och kompetenta ledare utan rädsla för att ändra visionen och inriktning iterativt utifrån kraven från en förändrad omvärld.

Ett stort hinder har kontinuerligt utgjorts av att finna ekonomisk finansiering. Redan från det ursprungliga CERTUS-projektet till dagens Trygghetens Hus-projekt har finansieringen varit ett hinder som har hanterats och omsatts till

möjligheter och fortfarande utvecklas mötesplatsen. Lärdomar förmedlas med ärlighet och tydlighet samt omsätts när de identifieras exempelvis avsaknad av kommunernas medverkan från start i projektet, sekretessproblematiken mellan myndigheter och SOS Alarm som pragmatiskt löstes med en enkel tillfällig vägglösning, men som följts av kontinuerlig utbildning och information av samtliga medarbetare.

Det starka ledarskapet har verkat för ett värdegrundsarbete som startades upp och ännu inte avslutats – ett kontinuerligt processarbete som skapat det unika verksamhetsklimat som genomsyrar hela Trygghetens Hus – det unika konceptet och dess samverkansaktörer som inte fysiskt finns i fastigheten, men verkar i samverkansprocessen. En framgångsfaktor är även myndigheternas tydliga arbete med att klarlägga tydligt ansvar och roller i vardag och vid en händelse – där legaliteten är i fokus för att situations anpassat lägga ramen innan och för en insats, minskar risken för friktion i senare skede

Jag har, som tidigare polis både i storstadsregion och i mindre region, vid KBM och MSB, sett ett antal utvecklingsprojekt som startats och inte överlevt sig själva. Styrkan i Trygghetens Hus är den starka känslan för Region Jämtland/ Härjedalen och dess invånare, den största drivkraften som kan initieras i ett projekt, utan inslag av Jantelag och makt.

Utvecklingen av militärregioner och nu en ny Polismyndighet och en Säkerhetspolis samt den politiska vinden som överfört krisberedskapsansvaret till Justitiedepartementet och politiskt talar för en ny ansvarsutredning av regioner, kommer att utgöra ett hot mot Trygghetens Hus, men jag är övertygad om att ledarna redan har formerat sig kring en ny vision och strategi för att adaptivt anpassa sig till denna utveckling för att bli en viktig del även i framtiden

Flera aktörer i det svenska krisberedskapssystemet har besökt och hämtat erfarenheter från Trygghetens Hus bland annat Samverkan Stockholmsregionen främst i syfte att lära av den samverkansprocess som utvecklats vid Trygghetens Hus och ta del av erfarenheter och lärdomar.

Jag är glad att vara en av initiativtagarna till Försvarshögskolans initiala kontakt för att se på möjligheterna att besöka Trygghetens Hus med högre kursen steg 1 i samhällets krisberedskap år 2013 – vi har i dag genomfört fem besök på tre år med 5 x 40 deltagare (200 chefer och högre tjänstemän ansvariga för samhällets säkerhet) och vi kommer att i slutet av maj 2015 genomföra ytterligare ett besök med 40 deltagare.

Det betyder dock inte att vi anser att andra samverkanslösningar i Sverige inte är bra, vi vill bara visa på denna samverkansmötesplats och det koncept som utvecklats som en av flera modeller och som vi anser vara en god modell så att deltagarna kan göra en egen jämförelseanalys med teoretiska perspektiv och andra samverkanslösningar som presenteras under vår kurs.

Jag vill rikta ett stort tack från oss på Försvarshögskolan till chefer och medarbetare i Trygghetens Hus som möjliggjort besöken, vi vet vilket planeringsarbete som föregår ett genomförande av våra besök. Ett särskilt tack

till Gunilla Ågren vid Länsstyrelsen, som har adjungerats till vår kursledning och som har samordnat studiebesöket vid Trygghetens hus för kurserna.

Jag vill samtidigt önska aktörerna i Trygghetens hus lycka till i framtiden i sitt uppdrag att möte den förändrade kontexten i Sverige. Jag är fullt övertygad om att Trygghetens Hus är och förblir det namnet förpliktar – EN TRYGGHET för människor i regionen"

THOMAS ANDERSSON, SÄKERHETSCHEF YSTAD-ÖSTERLEN

"Alla erfarenheter kring kriser och katastrofer pratar om samverkan och samordning, En av de viktigaste förutsättningarna för att kunna genomföra detta är att man arbetar tillsammans i vardagen.

Trygghetens Hus i Östersund uppfyller alla mina drömmar om hur det skulle kunna vara i den bästa av världar. Det enda jag egentligen är besviken på är att det inte finns sådana hus på flera ställen, en stor brist i vårt svenska krishanteringssystem.

När man besöker Östersund och Trygghetens hus så känner man sig hemma direkt. En samverkansplattform som byggts och utvecklats av synnerligen kompetenta och prestigelösa människor med den goda tanken att vi faktiskt finns för att hjälpa våra medmänniskor, oavsett vilken uniform vi har eller vilken myndighet vi representerar.

Sedan 2010 arbetar vi på Österlen med en vision att kunna skapa en systemanläggning så fort som det bara går. Just nu ska vår Svenska polis bara hitta rätt sen räknar vi med verkstad i denna fråga. För oss alla på Österlen, inklusive politikerna, så råder det en stor enighet kring detta.

Ropen skalla - Trygghetens hus åt alla!"

Reflektioner och slutsatser

Sedan starten för Trygghetens Hus år 2009 har samverkan mellan länets olika krisorganisationer blivit så väldigt mycket bättre och är i dag mycket mer effektiv. De skattepengar som lagts in i huset har använts på ett prestigelöst sätt mellan myndigheterna för att medborgare i nöd på bästa sätt ska få den hjälp de behöver.

Den samordning som finns i dag, innan, under och efter en samhällsstörning fungerar utomordentligt bra och viljan att hela tiden förbättra rutiner och strukturer borgar för att utvecklingsarbetet kommer att fortsätta i samma prestigelösa anda. Trygghetens Hus tillkomst var starten för hela länet att börja arbeta med att vidareutveckla samverkan mellan olika myndigheter och organisationer. Den modell som krisorganisationerna i länet har arbetat fram kan med fördel användas av andra län och anpassa den efter de förutsättningar som råder just där.

I Trygghetens Hus finns högkvalificerad och motiverad personal. Det finns välutrustade och väl fungerande lokaler och en stark kultur av samverkan och helhetssyn. Förmågan och viljan till verksamhets- och metodutveckling är därför hög och det utvecklingsarbete som bedrivs i huset, ofta i samarbete med olika universitetinstitutioner, är uppmärksammat både nationellt och internationellt. För att fortsätta detta framgångsrika arbete som finns i dag är det några områden som är extra viktiga att vidareutveckla.

Det är av största vikt att fortsätta förbättra rutiner och strukturer gällande utvecklingsarbetet inom varje organisation. Det får inte vara personberoende utan funktionsberoende vad gäller samverkansviljan. Varje organisation behöver ha inarbetade rutiner och strukturer för samverkan som säkerställer det fortsatta arbetet i länet.

En farhåga är att arbetet med den fortsatta utvecklingen av samverkan inte fortsätter i Trygghetens Hus och i länet. Det som kan göra detta är att aktörerna inte prioriterar gemensamma möten, utbildningar och övningar. Det är en fara om det inte läggs ner tid och resurser på dessa aktiviteter. Är inte alla aktörer med så blir det heller ingen helhet i utvecklandet av samverkansarbetet.

Rekommendationer

Projektet rekommendation är att det behövs en sammanhållande funktion för Trygghetens Hus men även för länet i sin helhet som har det samlade greppet över utvecklingen av samverkanskonceptet. För att fortsätta vara bra behöver samverkansarbetet fortsätta att utvecklas hela tiden.

Trygghetens Hus behöver också en tydligare kommunal närvaro förutom räddningstjänsten. Till exempel skulle en säkerhetssamordnare kunna arbeta i Trygghetens Hus och vara kommunerna i länets väg in till den dagliga samverkan som finns i huset.

De samverkansmöten som sker i dag, så som morgonmötet på Trygghetens Hus, samverkansmötet på måndagarna med länet och andra möten behöver vidareutvecklas. Även teknikanvändandet som Smartboards, Smart Bridgit, videokonferens och Rakel är områden som det behöver arbetas mycket mer med. Det finns stora vinster att göra genom att använda tekniken i vardagen. Organisationerna kommer att spara tid, pengar och miljö när de kan mötas via tekniken i vårt stora och avlånga län. Dessutom är det av största vikt att alla använder tekniken i vardagen för då kommer den även att användas vid en samhällsstörning.

Som slutord vill jag säga följande. Vi kan fortsätta att arbeta som vi gör i dag men slutar vi att förbättra och förändra oss så slutar vi också att vara bra. I dag är Trygghetens Hus Jämtland ett gott exempel vad gäller ledning och samverkan. Om organisationerna förvaltar och fortsätter utveckla detta väl, så kan vi inom en förhoppningsvis snar framtid se att detta koncept sprider sig till fler län i Sverige.

Vi måste våga utmana både kulturer, lagar och egna organisationer för att fortsätta att utveckla vår prestigelösa samverkan i länet och över gränsen och alltid med våra medborgare i fokus.

Länsstyrelsen Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund
Besöksadress: Residensgränd 7
Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland

I samarbete med:

Polisen

Tullverket

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Kriminalvården

Räddningstjänsten
Jämtland

REGION
JÄMTLAND
HÄRJEDALEN

Svenska kyrkan
ÖSTERSUND

För ett tryggare samhälle